

[Schmidt.]

Ofre til, men dog kun for nogen Tid, saa vilde det komme i Lave af sig selv.

Dette svarer fuldkommen til den Forestilling, man har haft om de Love, der behersker Verdensmarkedet. En af disse Love er jo den, at naar Pengeværdien synker, stiger Priserne. For Øjeblikket mærker man det ikke, men det kan jo være, der skal længere Tid til; men det kan ogsaa være, at denne Lov ikke kan komme til at virke i saa unormale Tider som disse, for naar Verdensmarkedet spærres af, og det er jo til Dels Tilfældet, og der er Fare for, at det vil blive Tilfældet i meget højere Grad i Fremtiden, saa kan disse Love slet ikke komme til at virke; saa kan Kronen gaa nok saa langt ned; naar man ikke kan faa Afsætning for sine Produkter, naar der ligefrem spærres af, saa indtræder den Virkning ikke, at Priserne bliver højere, for dertil spiller et Marked som det i Danmark for liden en Rolle, det er Verdensmarkedet, det kommer an paa.

Derfor er jeg ikke saa helt sikker paa, at dette Middel vil have den fornødne Virkning. Jeg vil dog mene, at Forholdene vilde være værre, hvis Kronen endnu var bundet til Guldet eller var i Paritet i Dag, og jeg holder det for muligt, at den Vej, man gaar, kan føre til en afgjort bedre Situation, men jeg er ikke helt sikkert paa, at det virkelig opnaas.

Om at nedbringe Ejendomsskatterne er der jo sagt meget, og en saadan Nedbringelse er blevet fremhævet af to Partier, som paatrængende nødvendig. Jeg slutter mig til denne Betragtning og mener, at det er den ene Vej, man maa betræde, og det er en vigtig Vej.

Den aktive Handelspolitik er der jo ikke sagt saa meget om i Dag. Jeg mener, at den Vej ogsaa maa prøves; men jeg er bange for, at man ikke opnaar saa store Resultater ad den Vej, som man haaber, netop fordi vi er mere afhængige af Verdensmarkedet, end Verdensmarkedet er interesseret i Danmarks Marked. Men selvfølgelig skal man ikke derfor give op, og man skal prøve ogsaa den Vej.

Men det afgørende i denne Situation og det, man maaske bedst selv kan ordne, i det mindste i nogen Maade, vil altid være Gældsbyrden, den forfærdelige Gældsbyrde, der trykker hele Landet og i særlig Grad trykker hele Nordslesvig. Man maa tænke paa, hvorledes man kan lette Gældsbyrden, og der er jo da ogsaa her vist forskellige Veje. Man har talt om — maaske ikke saa meget, men i alt Fald er det blevet berørt —,

at Forrentningen af Gælden skal staa i et rimeligt Forhold til den Konjunktur, som Landbruget er i. Dernæst har man sagt, og det er jo blevet fremhævet med Styrke i Dag, at naar ikke andet kan lade sig gøre, saa maa Samfundet, saa maa Staten overtage den Del af Rente og Afdrag, som Producenterne selv ikke kan bære, for at opretholde disse Hjem, og for at de kan komme ud over den vanskelige Tid og derefter tage fat igen ved egen Hjælp.

Saa har man ogsaa talt om, at hele Gælden skal nedskrives, at der skal optages et Laan paa 100 eller 150 Mill. Kr. — disse Tal er blevet nævnt — for derigennem at lette hele Situationen. Det er jo altsammen meget indgribende, meget dybtgaaende Forholdsregler, man dermed anbefaler. Jeg synes, den første Vej skulde man tænke lidt mere paa, om det ikke er nødvendigt og rimeligt og for hele Fremtiden af den allerstørste Betydning, at man bragte Renterne i en rimelig Forbindelse med Konjunkturerne. Naar man tænker paa, hvorledes Kapital ellers arbejder, saa er det jo saaledes, at hvor Kapital anbringes, der er Kapitalen indrettet paa, at den maa tage Tab i vanskelige Tider og Gevinst i de gode Tider. Kun ved Landbruget er det anderledes. Der staaer det altid urokkeligt paa det samme; der har man sine Penge anbragt, og der faar man sine bestemte Renter hvert Aar i samme Højde, hvad enten Landbruget forrenter sig eller ikke forrenter sig. Den Tanke er jo meget nærliggende, at naar Kapital anbringes i Landbruget, maa den dele gode og onde Tider, Tab og Gevinst med Landbruget, saaledes som den ellers gør andre Steder. Der er jo ganske særlige Forhold for Kapital, som anbringes i Landbruget, helt anderledes end for Kapital, som anbringes i industrielle Foretagender. Men hvorfor skal det være anderledes? Ja, jeg ved i Grunden ikke noget fyldestgørende Svar herpaa; men jeg synes, at der ogsaa her maa skabes en Balance.

Jeg vil her gøre opmærksom paa de Forhold, som man byder Statshusmænd, idet man lader dem svare Rente, ikke efter den bestemte Højde, deres Gæld har, men forandrer den efter Konjunkturerne. Det er en Tanke, der er meget rigtig, og som maaske kunde sættes i System; derved kunde man maaske hjælpe hele Landbruget med Hensyn til dets Gældsforhold. Man maatte paa en Maade — naar man tænker paa den øjeblikkelige Situation, netop i Nordslesvig, og naar man havde Mulighed derfor — konvertere de Laan, som vi har maattet optage, og konvertere dem til den Værdi,